

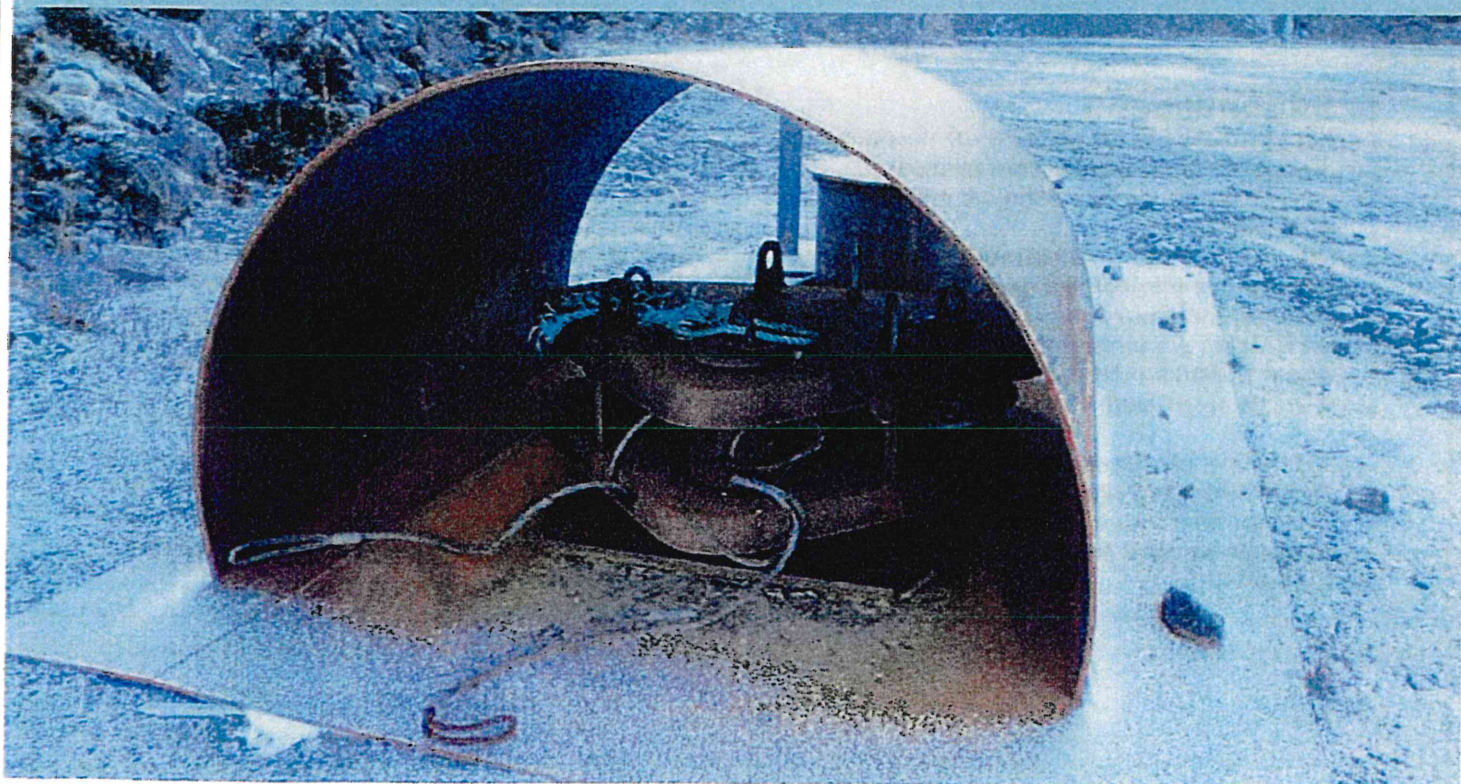

Møre og Romsdal Fylkeskommune

Rapport fra arkeologisk registrering i forbindelse med utvidelse av
Industriområdet i Korsfura- Etappe 1

Vanylven Kommune (Gnr 106/bnr 4)

Tom Davies

**RAPPORT FRA ARKEOLOGISK REGISTRERING I FØRBINDELSE MED UTVIDELSE
AV INDUSTRIOMRÅDET I KORSFURA, VANYLVEN KOMMUNE (GNR 105/BNR 4
& 106/2) Etappe 1**

Utgave-2

Registreringsperiode 6-7. desember 2012

Innberetning dato 13. februar 2013

Innberetning v/ Tom Davies

Gnr. 105 / Bnr 4 & 106 / 2

Vanylven Kommune

Sammendrag

Prosjektområdet ble registrert 6.-7. desember 2012 med en undersøkelse som bestod av prøvestikk, jordborprøve og visuell overflaterregistrering.

Den sørlige delen av prosjektområdet var frosset. Det ble fokusert på den østlige delen av prosjektområdet som ligger nærmest sjøen (se kommunen sin planomtale). Det var også mulig å grave prøvestikk i den vestlige strekningen ved siden av tilkomstveien.

Prøvestikk 1-8 ble gravd i den østlige delen og identifiserte berg nærmest sjøen, et stort inngrepsområdet i midten samt berg og rasmateriale sørover. Ingen bevis av kulturminne ble funnet.

Den sørlige delen ble sjekket visuelt og der det var mulig med jordborprøving. Denne delen består av berg dekket med en tynn deponering av myrmasse. Området som ble dekket er avgrenset sørover av en bekk. Innenfor den sørlige delen ble det identifisert en annen grøft og spor fra en tidligere innkjørsel. Jan Olav fra Volda Maskin gav opplysning om at grøften ble gravd av kommunen på et tidspunkt etter krigen.

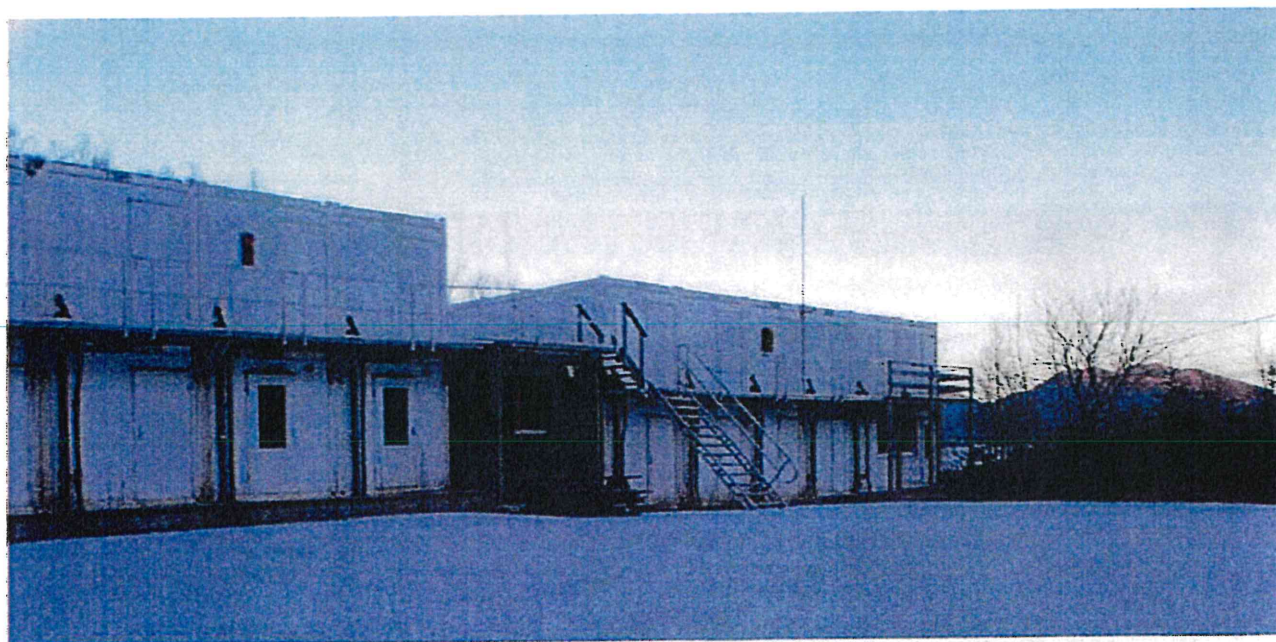
Den vestlige strekningen ble sjekket visuelt, med jordbor og to prøvestikk (prøvestikk 9 & 10). Prøvestikk 9 identifiserte myrmasse over berg og prøvestikk 10 identifiserte sprø og løs brun mold fra veibygging av tilkomstveien. Strekningen nordover langs tilkomstveien ble også forstyrret av inngrep.

Innhold

Sammendrag	
<i>Tidsrom</i>	4
1.0 Begrepet kulturminne/kulturmiljø:	5
<i>-grunnlag for registreringsarbeidet</i>	
2.0 Metode	5
3.0 Bakgrunn og formål med registreringen	6
4.0 Registreringsområdet/topografi	6
<i>Oversiktskart</i>	6
5.0 Registreringsomstendighetene	7
6.0 Lokaliseringsfaktorer	6
<i>Utsnitt fra Forhistoriske minne på Sunnmøre</i>	6
<i>Utsnitt fra Askeladden</i>	8
6.1 Muntlig opplysning	7
6.2 Sunnmøre Sea level curve	6
<i>Gammelt Kart</i>	9
<i>Sunnmøre sea level curve</i>	9
7.0 Registreringen	10
7.1 Tolkning	10
<i>Kart over planområdet</i>	10
<i>Prøvestikktabell</i>	12
8.0 Konklusjon	13
9.0 Kilder	13
10.0 Vedlegg (1-3)	14-23
<i>(Vedlegg 4 er et separat pdf. dokument)</i>	

ARKEOLOGISK PERIODE	HOVEDPERIODE	14C-ÅR før nåtid	Kalenderår
Tidlegmesolitikum	Eldre steinalder	10000 – 8500 b.p.	9200 – 7500 f.Kr.
Mellommesolitikum		8500 – 7500 b.p.	7500 – 6400 f.Kr.
Seinmesolitikum		7500 – 5200 b.p.	6400 – 4000 f.Kr.
Tidlegneolitikum	Yngre steinalder	5200 – 4600 b.p.	4000 – 3300 f.Kr.
Mellomneolitikum A		4600 – 4100 b.p.	3300 – 2600 f.Kr.
Mellomneolitikum B		4100 – 3800 b.p.	2600 – 2300 f.Kr.
Seinneolitikum		3800 – 3500 b.p.	2300 – 1700 f.Kr.
Eldre bronsealder	Bronsealder	3500 – 2900 b.p.	1700 – 1100 f.Kr.
Yngre bronsealder		2900 – 2440 b.p.	1100 – 500 f.Kr.
Førromersk jernalder	Eldre jernalder	2440 – 2010 b.p.	500 f.Kr. – 0
Eldre romartid		2010 – 1840 b.p.	0 – 200 e.Kr.
Yngre romartid		2010 – 1680 b.p.	200 – 400 e.Kr.
Folkevandringstid		1680 – 1500 b.p.	400 – 570 e.Kr.
Merovingertid	Yngre jernalder	1500 – 1210 b.p.	570 – 800 e.Kr.
Vikingtid		1210 – 1000 b.p.	800 – 1030 e.Kr.
Mellomalder	Mellomalder		1030 – 1536 e.Kr.
Nyare tid	Nyare tid		1537 e.Kr. –

1.0 Begrepet kulturminne/kulturmiljø: -grunnlag for registreringsarbeidet

Kulturminner er alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder også lokaliteter som det er knyttet historiske hendelser, tro eller tradisjoner til. Med kulturmiljø menes et område der kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng. I forvaltning av kulturminner og i kulturminneloven er det skilt mellom automatisk fredet kulturminner (fornminne) og kulturminne fra nyere tid.

Begrepet automatisk fredet kulturminne og fornminne brukes ofte synonymt. Kulturminnelova inneholder en til dels omfattende og detaljert oppstilling av kulturminner som er å oppfatte som automatisk freda i henhold til kulturminneloven, jfr. § 4. Dette er kulturminner som er beskytta på grunn av sin høye alder. I utgangspunktet dreier det seg om alle kulturminner fra forhistorisk tid og middelalder, dvs. kulturminner som er eldre enn reformasjonen, (fra før 1537).

Loven inneholder også egne fredningsbestemmelser knyttet til samiske kulturminner og skipsfunn. Denne typen kulturminner faller utenfor dette utredningsarbeidet. I følge Kulturminneloven 4 er kulturminner eldre enn år 1537 automatisk freda.

Nyere tids kulturminner er ikke omfattet av den automatiske fredningen, med unntak av samiske kulturminner eldre enn 100 år som også er freda. I hovedsak omfatter derfor registreringen ikke nyere tids kulturminner, men i en del tilfeller er det likevel vanlig å gi nyere tids kulturminner en enkel stedfesting samt en kortfattet dokumentering uten at disse blir freda.

2.0 Metode

Registreringen ble utført ved en kombinasjon av følgende ved behov;

Visuell overflaterregistrering

Metoden innebære at markoverflaten blir registrert for å påvise funn av tufter, gravminner, og dyrkingsspor bl.a. ved hjelp av jordbor, ei ca 1 meter lang metallstang.

Ved mulig funn blir det gjerne åpnet en sjakt eller et prøvestikk for å påvise eldstader, gulvnivå, dyrkingsslag el.l., avgrense kulturminne, og eventuelt ta ut kullprøver for datering.

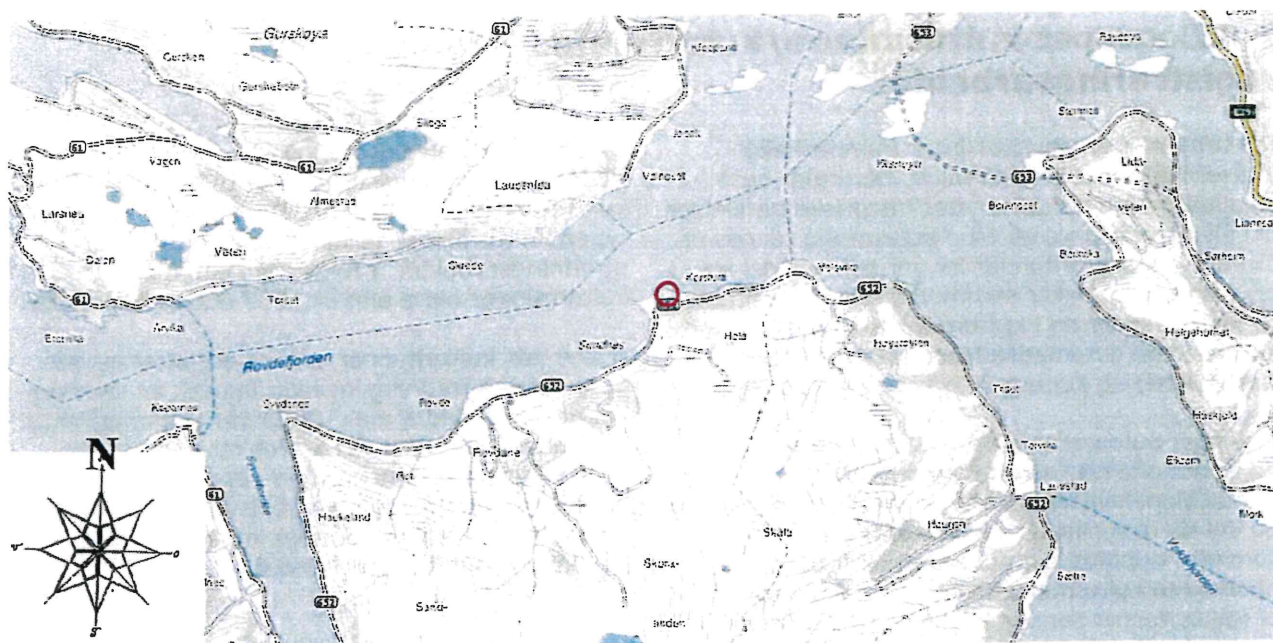
Prøvestikk

Prøvestikking metoden innebærer at en bruker spade og fjerner torv i et ca 40 x 40 cm stort område. Massen blir gravd opp, bømte for bømte, og silt i en sil med 4 mm maskevidde. Silingen fjerner jord og gjør det mulig å påvise steinredskaper som økser og pilspisser, eller

avfall fra tilvirkning av slike, som f.eks. flintavslag. Uttakstedet for hvert bømte lag blir markert i profilen, for eventuelt å kunne relatere funn til riktig jordlag. Både positive og negative prøvestikk blir kartfestet, for slik å kunne avgrense eventuelle lokaliteter. Jordborprøver gir ytterligere informasjon om jordsekvensen.

Flateavdekking/maskinell sjakting

Flateavdekking metoden benyttes for å påvise kulturminner gjennom kontrollert fjerning av matjord under arkeologisk observasjon. Sjaktene har ei bredde på om lag 3 meter. Ved undersøkning av større område blir sjaktene lagt parallelt, med innbyrdes avstand på om lag 10-15 meter. Påviste automatisk freda kulturminner ble kartfestet ved bruk av innmåling, beskrevet på registreringsskjema og lagt inn i nasjonal kulturminnebase "Askeladden" med egen id.

Oversiktskart

3.0 Bakgrunn og formål med registrering

Registrering på Korsfura, ved Rovdefjorden, Vanylven kommune ble foretatt på grunn av regulering til en planlagt utvidelse av industriområdet i Korsfura.

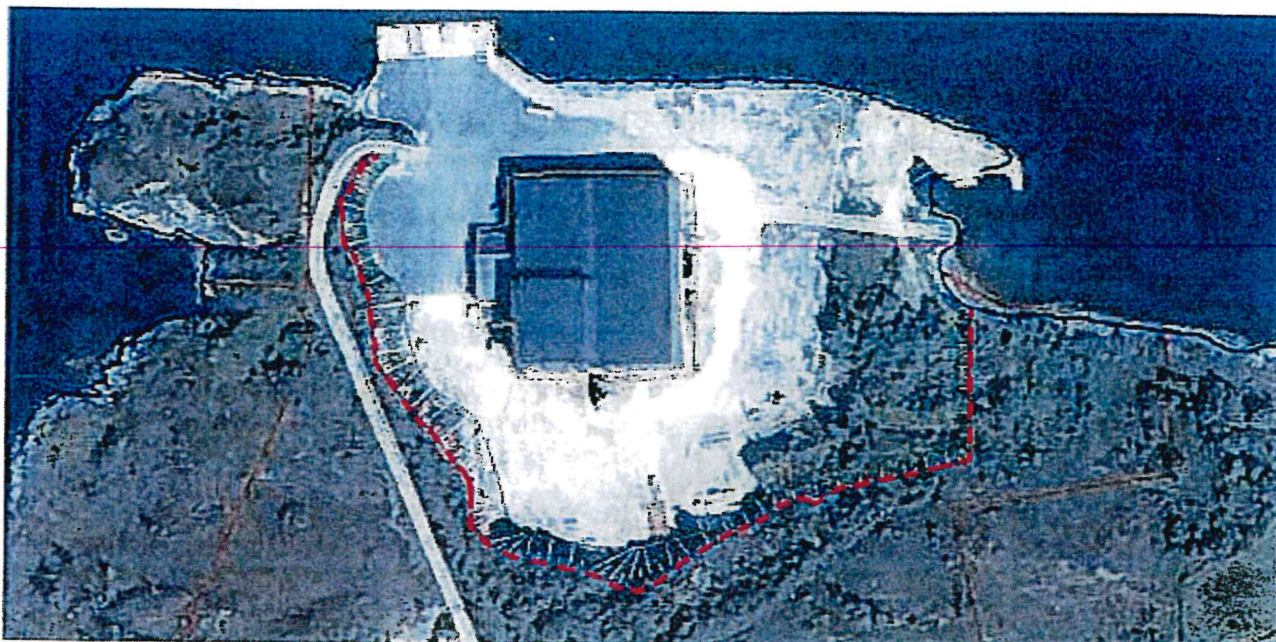
Planområdet er plassert mellom sjøen og veien mellom Rovde og Lauvstad. Området er i gjeldende kommuneplan avsatt til industri og har siden 2005 blitt utviklet av Kleven Maritime A/S. Eierne Brødrene Norbø og Rovde Shipping vil finne nye leietakere til anlegget. De forventer behov for et økt areal og vil utvide området med sprenging av omkringliggende berg.

4.0 Registreringsområdet/ topografi

Planområdet ligger mellom 4 og 30 meter over havet. Midtpunktet i feltet har koordinatene 334,000E 6900,100N (EUREF89 Sone 32). Planområdet måler 130,000 m² hvorav 50,000 m² er planert. Verftshaller og kontorer er på ca. 6000 m². Det er i tillegg en stor dypvannskai.

Denne rapporten består av arkeologisk registrering til etappe 1 som inneholder 17073 m² av planområdet. Området består av lange og tynne utvidelser i nord og vest og et stort område ved sjøen i øst.

Kart over Etappe 1

5.0 Registreringsomstendigheter

Feltarbeidet i registreringen ble gjort tidlig i desember 2012 med temperaturer mellom -2°C og -12°C . På grunn av dette hadde noen deler av planområdet frosset, noe som begrenset graving av prøvestikk i den nordlige delen av planområdet.

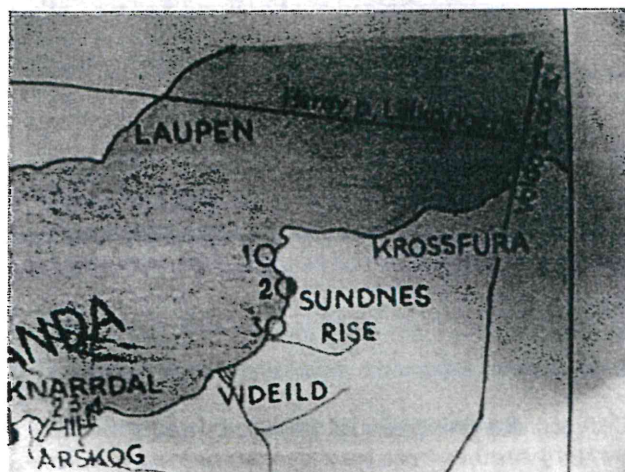
Den største delen av det sørlige området består av berg med et tynt torvlag som dekker det. Det er derfor lite potensiale for kulturminnefunn. Visuelt undersøkelse viste at det antakelig er dypere deponering i de resterende områdene i sør som inkluderes i Etappe 2 & 3, og disse har i såfall økt potensiale for kulturminnefunn.

Hele planområdet

6.0 Lokaliseringsfaktorer

Vurderingen av et område for funn av kulturminner, bygger på den tilgjengelige informasjonen om landskapet, naturforholdene og kulturhistorien på stedet. Denne informasjonen settes i sammenheng med kunnskap om hvor det kan forventes å finne et gitt kulturminne eller en kulturminnekategori. Gjennom analyser av arkeologiske funn, er det etablert en kunnskap om hvilke faktorer ved landskap, natur og kulturspor som mest sannsynlig må være til stede for at bestemte kulturminner skal kunne finnes innenfor et område, også kalt lokaliseringsfaktorer.

Utsnitt fra Førhistoriske minne på Sunnmøre

En gravrøys ble registrert av Per Fett i 1951
480m vest for planområdet. Det er registrert på
Askeladden som Ask. idnr 40682 og er beskrevet
av Per Fett som;

'Røysa er om lag 5-7 m i tverrmål, orientert O-V, og knapt 1 m høg. Ho er noko utkasta, særleg i vestre kant, og dermed nogolege å avgrense klårt då ho er heilt tilvaksen med mose og lyng slik som omgjevnaden. Under vegetasjonsdekket kan ein likevel merka steinane/blokkene. I den vestre delen innan det utkasta området, veks det nokre låge einebusker.'

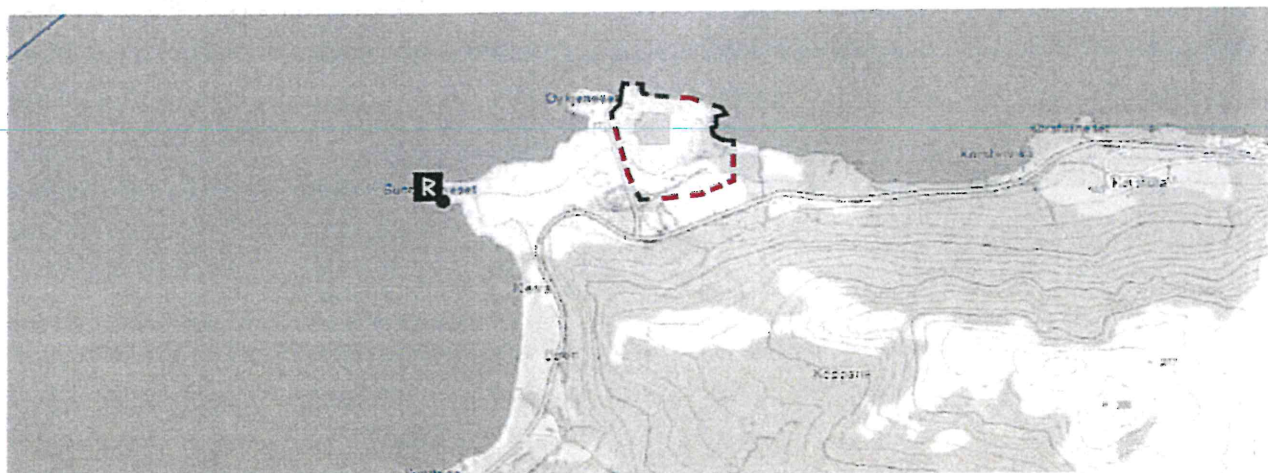
Opplysningen fra Askeladden er;

'Røysa ligg på ein høg knaus 50 m OSO for det trigonometriske punktet ytst på neset, like ovanfor og SO for ein SV-NO gåande, smal dal som skil av ytste nordvestre pynten på neset. Her er knause te lyng- og einervaksen utmark. Fritt utsyn inn og ut Rovdefjorden.'

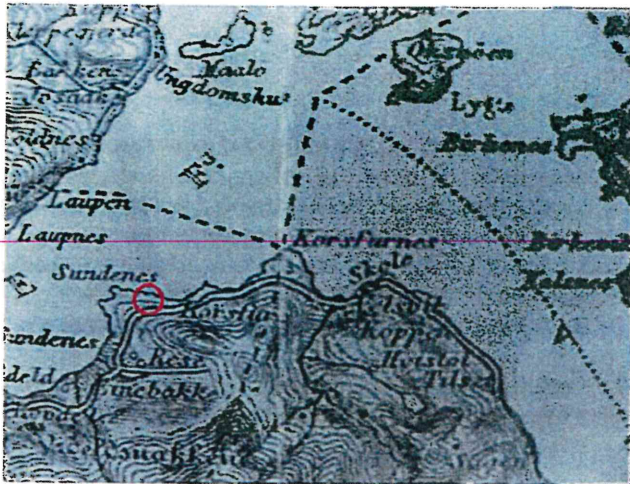
I følge Per Fett i 'Førhistoriske minne på Sunnmøre' var det tre røyser på 'Sundes Rise' eller 'Sundesneset'. Den første var på Bnr. 4 og og stod 30m fra sjøen og målte 5m tvn (1). Det er dette som er inkludert på Askeladden.

Nummer (2) var på samme gårdsbruk og er beskrevet av Fett som '*kjemperøysa*'. Denne lå 40m ovenfor stranden og målte 8m tvm og var '*manns høy*'. Den var spiss på toppen og torvkledd. Den innholdt kistemurer av vanlig kampstein med heller som målte 50cm x 100cm. I kisten var et bryne og en ljåstein (Fett 1951). Enda en røys er dokumentert på samme sted og stod mellom (2) og sjøen. Denne ble kjørt bort i 1855.

Funnr (3) er dokumentert av Fett på bnr. 2. Det beskrives som '*kjemperøysa på en flate 40-50m fra sjøen*'. Den var borte i 1951 men steinrester er bevart under torv. Røysen målte 10m og var uten torvdekke og kist. På samme bnr. ble det dokumentert et bryne og en ljustein med en runedekorasjon.

Utsnitt som viser Askeladden idnr 60482

Kart over Romsdals AMT (Møre og Romsdal fylke)
1884 revidert 1934.

1:200,000

Kartet viser korsfura som 'korsfur'. Den nærmeste bosetning er vist sør for planområdet på Rese og Einebakke.

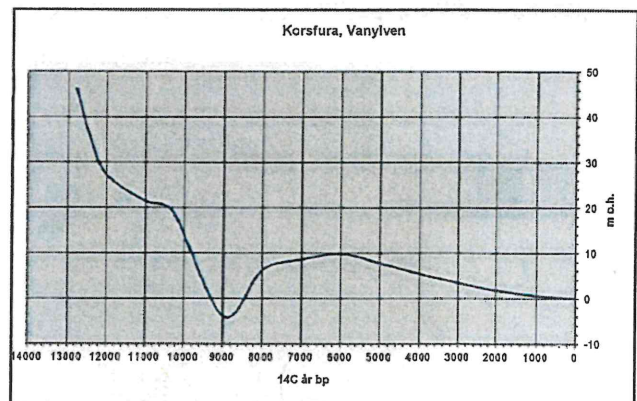
6.1 Muntlig opplysning

Jan Olav som er ansatt i Volda Maskin ga en opplysning om historien av verftsanlegget og planområdet. Han fortalte om en dreneringsgrøft i den sørlige delen av planområdet. Denne ble gravd av kommunen etter krigen.

6.2 Sunnmøre Sea Level Curve

David Simpsons Sea Level Curves Sunnmøre model V2 viser potensial for kulturminne langs kysten her mellom 10,500 Bp og 9,500 bp og etter 8,500 ellers tidligmesolitikum og mellommesolitikum.

General kart over den sydlige Norge i 18 blade:
Møre og Romsdal
1:400,000

Dette kartet viser samme situasjonen om bosetning som kartet fra 1884.

7.0 Registreringen

Registreringen dekte hele planområdet med en kombinasjon av visuell overflaterregistrering, prøvestikk og jordborprøver.

Visuell overflaterregistrering identifiserte størst potensial i den østlige delen av planområdet ved siden av kaien og en tilkomstvei. Totalt ti prøvestikk ble gravd. Prøvestikkene hadde gjennomsnittlige mål på ca. 0.3m x 0.3m med dybder mellom 0.1m og 0.4m.

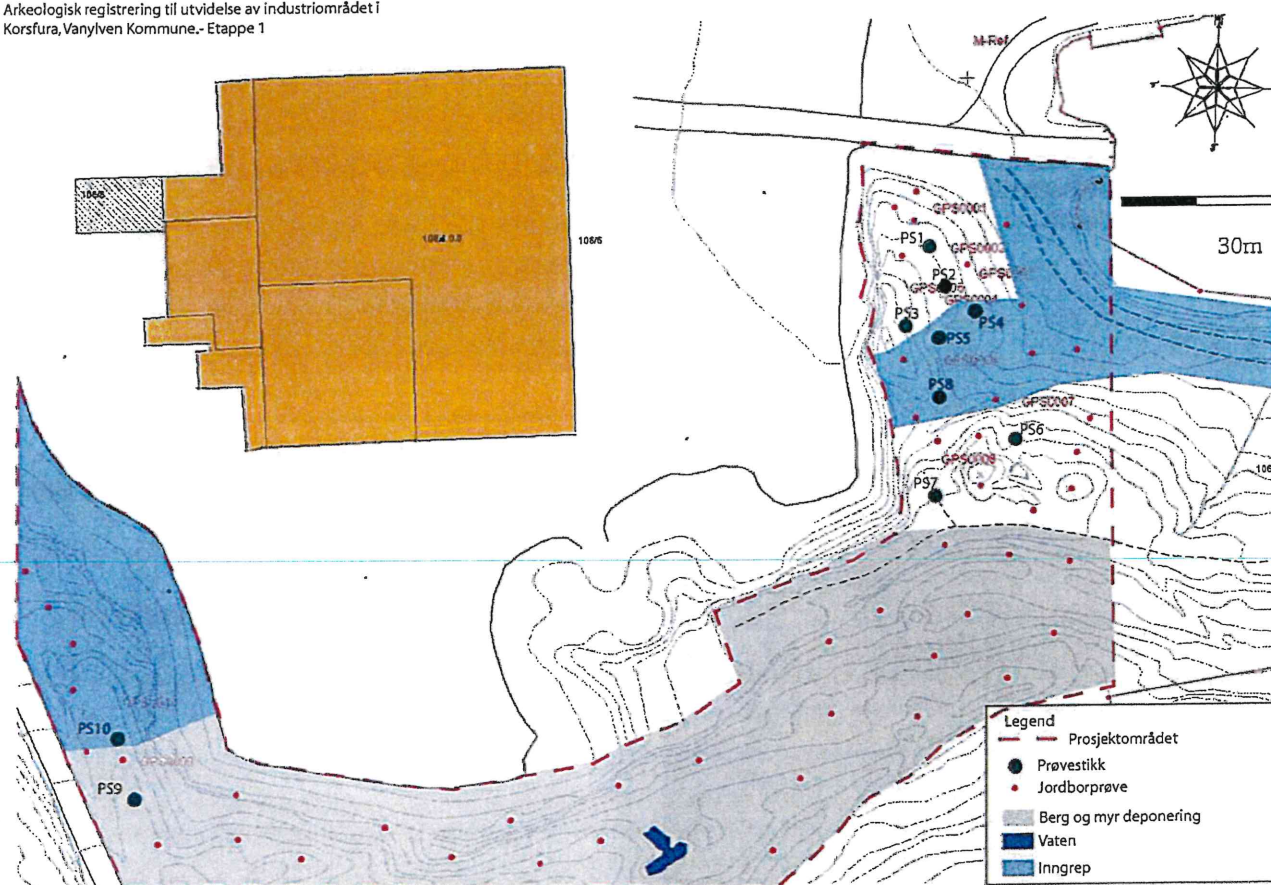
Den østlige delen av planområdet består av en undergrunn av berg dekket med et tynt matjordlag. En vei og tidligere utbygging har gjort inngrep nærmest sjøen.

Den sørlige delen av planområdet som hadde frosset består av berg dekket av myrdeponering og vegetasjon. En dreneringsgrøft ble identifisert her. En del av området viste opphøyninger og indikasjoner på inngrep fra maskin. Dette området ble sjekket av prøvestikk 4, 5 og 8 (se kart). Dette er i samsvar med muntlige opplysninger.

Den vestlige delen av planområdet har hatt inngrep. Det er antakelig fra bygging av hovedtilkomstveien.

I planområdet til Etappe 1 ble det ingen bevis av kulturminner funnet.

Arkeologisk registrering til utvidelse av industriområdet i Korsfura, Vanylven Kommune.- Etappe 1

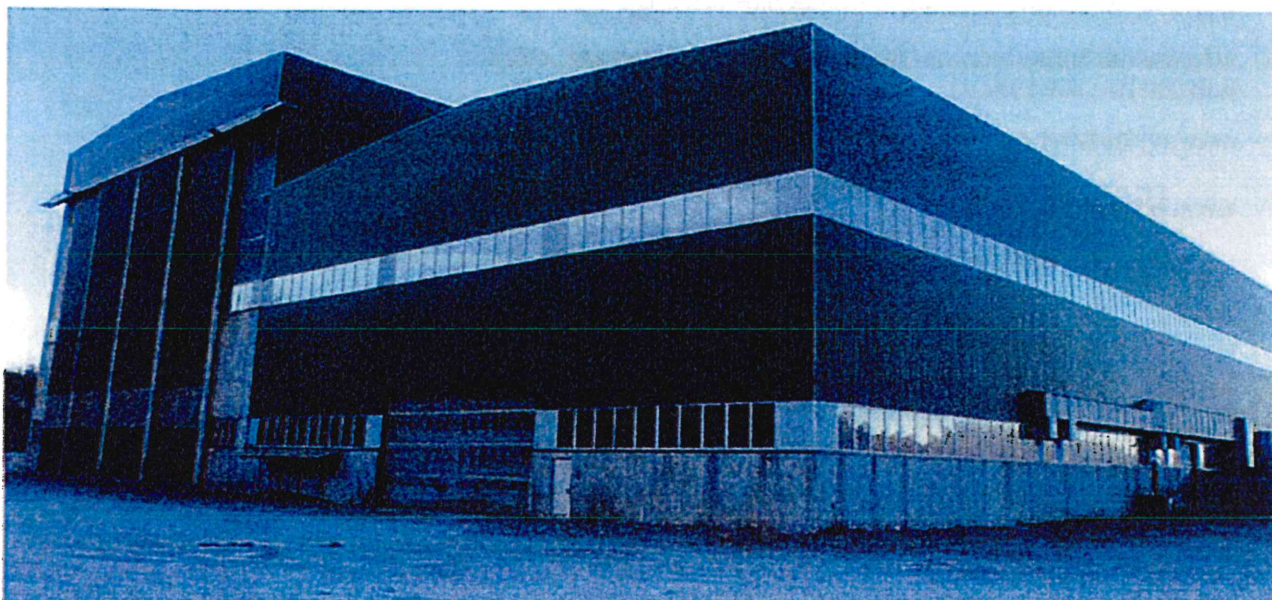
Prøvestikk på Etappe 1

Prøvestikktabell

Prøvestikk	Måling	Dybde	Beskrivelse	Arkeologisk funn	Tolkning
1	0.3m x 0.3m	0.08m	Sprø mørkebrun silt med 5% grus	Ingen	Skogsjord
2	0.3m x 0.3m	0.25m	Sprø mørkebrun silt med 5% grus	Ingen	Skogsjord
3	0.3m x 0.3m	0.2m	Sprø mørkebrun silt med 5% grus	Ingen	Skogsjord
4	0.35m x 0.35m	0.3m	Sprø mørkebrun silt med 5% grus og grovstein fragmenter	Ingen	Skogssjord og grovstein
5	0.3m x 0.3m	0.15m	Sprø mørkebrun silt med 5% grus og grovstein fragmenter	Ingen	Skogsjord og grovstein
6	0.3m x 0.3m	0.4m	Sprø mørkebrun silt med 5% grus	Ingen	Dyrkingsjord
7	0.3m x 0.3m	0.05m	Sprø mørkebrun silt med 5% grus	Ingen	Skogsjord
8	0.3m x 0.3m	0.1m	Sprø mørkebrun silt med 5% grus og grovstein fragmenter	Ingen	Ingrep- Skogsjord og grovstein
9	0.3m x 0.3m	0.1m	Plastisk mørkebrun siltleire med 1% grit	Ingen	Myrdeponering
10	0.3m x 0.3m	0.1m	Sprø mørkebrun sandsilt med betong fragmenter	Ingen	Lagtgrunn

8.0 Konklusjon

Det ble gjennomført undersøkelse av tilgjengelige deler av planområdet og gjort vurdering av potensial til de delene som var helt frosset. Ingen bevis av kulturminne ble identifisert og det er ikke påvist automatisk fredede kulturminner innenfor planområdet.

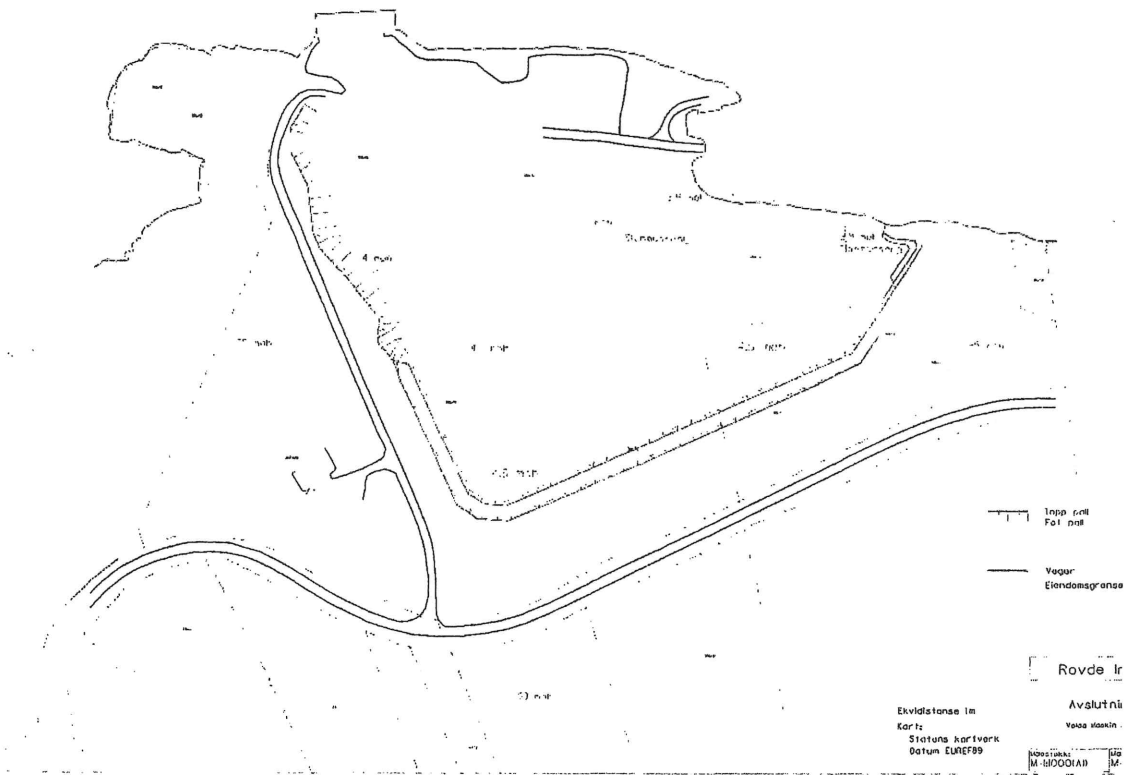

8.0 Kilder

- Bondevik, Stein, John Inge Svendsen and Jan Mangerud 1998
Distinction between the Storegga tsunami and the Holocene marine transgression in coastal basin deposits of western Norway. Journal of Quaternary Science, 13(6):529-537.
- Jacobsen H., Follum J-R., 2008 *Kulturminner i Norge*. Tun forlag
- Fett P., 1951 *Førhistoriske minne på Sunnmøre*, Universitet i Bergen Historisk Museum. John Griegs Boktrykkeri, Bergen
- Svendsen J I, og Mangerud J., 1987
Late Weichselian and Holocene sea-level history for a cross-section of western Norway, Journal of Quaternary Science, 2:113-132.
- Rabbe B., 1977 *Soga om Sande og Rovde. Band III 2. utgave* Sande Sogenemnd Volda Trykkeri
- Rabbe B., 1978 *Soga om Sande og Rovde. Band IV 2. utgave* Sande Sogenemnd Volda Trykkeri
- Østmo, E., Hedeager, L., 2005 *Norsk arkeologisk leksikon*. Pax forlag
- Kart over Romsdals AMT (Møre og Romsdal fylke) 1884 revidert 1934 1:200,000*
- General kart over det sydlige Norge i 18 blade 1891 1:400,000*
- Reisekart over Søndmore med omgivelser. Kristoffer Randers 1894 1:400,000*
- <http://www.sunnmorskart.no/>
- <http://www.kulturminnesok.no/>
- <http://askeladden.ra.no/sok/index.jsp>
- <https://askeladden.ra.no/Askeladden/Pages/LoginPage.aspx?ReturnUrl=%2faskeladden>
- <http://www.dokpro.uio.no/perl/arkeologi/visetekst.cgi>
- [http://www.riksantikvaren.no/?module=Articles;action=Article.
publicShow;ID=108631](http://www.riksantikvaren.no/?module=Articles;action=Article.publicShow;ID=108631)
-
- www.norgeskart.no
- www.arkivverket.no

9.0 Vedlegg

9.1 Vedlegg 1 Etappe 1

9.2 Vedlegg 2 Koordinatliste

-00 Leica Geosystems AG

-00 Instrument: CS15 Måledato: 07.12.2012

-00 Målejobb: ARKOKLEVEN Operator:

-00 Jobbeskrivelse:

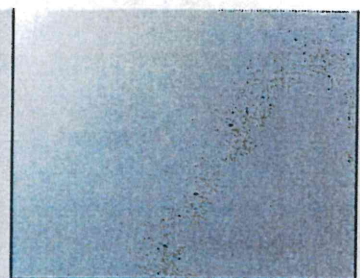
05 M-Ref 0630	6900236.369	333985.731	-1.683	0.000
05 GPS0001	6900199.504	333976.827	7.169	0.017
05 GPS0002	6900190.719	333980.666	7.387	0.033
05 GPS0003	6900185.190	333986.961	6.104	0.634
05 GPS0004	6900179.385	333979.376	8.194	0.709
05 GPS0005	6900182.148	333971.695	9.457	0.022
05 GPS0006	6900166.236	333979.200	8.578	0.028
05 GPS0007	6900156.618	333996.217	11.134	0.025
05 GPS0008	6900144.298	333978.599	12.155	0.024
05 GPS0009	6900079.395	333802.456	25.546	0.027
05 GPS0010	6900092.484	333798.668	24.544	0.021

9.3 Vedlegg 3 Utsnitt fra Askeladden

60482 - Fetts fk.nr. 1 Sundnesneset

Røysa er om lag 5-7 m i tverrmål, orientert O-V, og knapt 1 m høy. Ho er noko utkasta, særleg i vestre kant, og dermed umogeleg å avgrense klårt då ho er heilt tilvaksen med mose og lyng slik som omgjevnaden. Under vegetasjonsdekke kan ein likevel merka steinane/blokkene. I den vestre delen innan det utkasta området, veks det nokre låge einebusker.

Klassifisering

Kategori: Arkeologisk minne

Opprinnelig funksjon: Gravminne

Art: Gravminne

Nåværende funksjon: -

Stedfesting

Fylke: Møre og Romsdal

Kommune: Vanylven

Gårdsnavn: Sundnes

Eiendomsopplysninger

Eiendom		Eier
Kommune: Vanylven	Bruksnavn: SUNDNES	SUNDNES JAN STEINAR
Gnr: 107 Festenr: 0 Bnr: 4 Seksjonsnr: 0		

Oppretting og ansvar

Registrert: Flere registralorer, se merknad! - 19.07.1984

Inntastet: Askeladden administrator - 27.01.2004

Ansvarlig organisasjon: Bergen Museum

Vernestatus

Vernetype: Automatisk fredet

Tilhørende enkeltminner

ID	Navn	Kategori	Vernetype	Registrert
60482-1	Gravrøys	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	06.01.2012

9.4 Vedlegg 4 Utsnitt fra Kulturminneatlas.no

Utgave-3

**Møre og Romsdal
fylkeskommune**

**RAPPORT FRA ARKEOLOGISK REGISTRERING I FORBINDELSE MED UTVIDELSE
AV INDUSTRIOMRÅDET I KORSFURA, VANYLVEN KOMMUNE (GNR 105/BNR 4)
FOTOVEDLEGG**

Registreringsperiode 6-7. desember 2012

Innberetning dato 13. februar 2013

Innberetning v/ Tom Davies

Gnr. 105 / Bnr 4 & 106 / 2

Vanylven Kommune

PC060150.JPG

PC060151.JPG

PC060152.JPG

PC060156.JPG

PC060157.JPG

PC060158.JPG

PC060159.JPG

PC060160.JPG

PC060161.JPG

PC060163.JPG

PC060164.JPG

PC060167.JPG

PC060169.JPG

PC060171.JPG

PC060172.JPG

PC060173.JPG

PC060177.JPG

PC060178.JPG

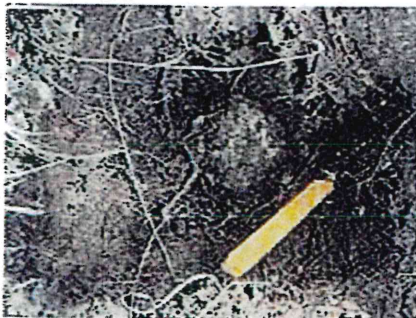
PC060179.JPG

PC060180.JPG

PC060182.JPG

PC060183.JPG

PC060184.JPG

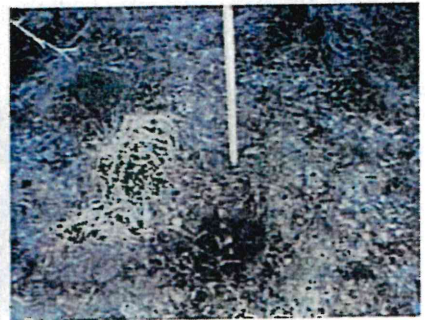
PC060185.JPG

PC060186.JPG

PC060187.JPG

PC060188.JPG

PC060189.JPG

PC060190.JPG

PC060191.JPG

PC060192.JPG

PC070193.JPG

PC070195.JPG

PC070199.JPG

PC070200.JPG

PC070201.JPG

PC070202.JPG

PC070203.JPG

PC070204.JPG

PC070208.JPG

PC070210.JPG

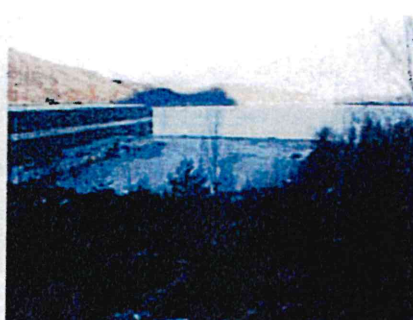
PC070211.JPG

PC070212.JPG

PC070214.JPG

PC070215.JPG

PC070216.JPG

PC070218.JPG

PC070219.JPG

PC070220.JPG

PC070222.JPG

PC070224.JPG

PC070226.JPG

PC070228.JPG

PC070232.JPG

PC070234.JPG

PC070235.JPG

PC070236.JPG

PC070237.JPG

PC070238.JPG

PC070239.JPG

PC070240.JPG

PC070241.JPG

PC070242.JPG

PC070243.JPG

PC070244.JPG

PC070246.JPG

PC070247.JPG

PC070252.JPG

PC070255.JPG

PC070260.JPG

PC070262.JPG

PC070263.JPG

PC070267.JPG

PC070269.JPG

PC070273.JPG

PC070279.JPG

PC070283.JPG

PC070284.JPG